

Dotacje UE na rewitalizację

WENANTA ANNA ROLKA, SENIOR CONSULTANT PNO CONSULTANTS SP. Z O.O. WROLKA@PNO.COM.PL

Rewitalizacja jest złożonym procesem determinowanym przez precyzyjnie określoną wizję dalszego rozwoju miasta/obszaru. Składa się na nią szereg działań, prowadzonych na istniejących strefach zurbanizowanych przede wszystkim o charakterze technicznym (inwestycyjnym), gospodarczym i społecznym, ujętych w ramy kompleksowych, wieloletnich zintegrowanych lokalnych programów tworzonych przez samorządy terytorialne.

Działania te polegają głównie na odbudowie zniszczonych obszarów miejskich (np. stare dzielnice centrów miast) często zdekapitalizowanych i zdewastowanych. Warte podkreślenia jest to, że pojęcie rewitalizacji jest niezwykle szerokie i zawierają w nim również aspekty związane z restrukturyzacją terenów poprzemysłowych czy powojenskich. Cele, jakie dzięki rewitalizacji zostają osiągnięte, odnoszą się do trudnych kwestii przeciwdziałania marginalizacji obszarów ze względu na różne czynniki m.in. rozwój, innowacyjność, co powoduje, że rewitalizacja ma głównie wymiar ekonomiczny i istotnie wpływa na powodzenie planów strategicznych rozwoju miast.

Stawia to przed samorządami niezwykle odpowiedzialną rolę określenia długofalowej polityki rewitalizacji obszarów problemowych uwzględniającej szereg powiązań systemowych pomiędzy wartościami kulturowymi, aspektami społecznymi i gospodarczymi, a wzrostem wartości rynkowej majątku. Doświadczenia międzynarodowe pokazują, że efektywne przekształcenie tkanki miejskiej jest czasochłonne, a wymierne korzyści widoczne w dłuższej perspektywie czasu. O powodzeniu programów rewitalizacji decyduje, więc skorelowanie przedsięwzięć inwestycyjnych remontowo-budowlanych z rozwojem działań wspierających przedsiębiorczość lokalną, tworzeniem nowych miejsc pracy, wyrównywaniu szans i przeciwdziałaniu marginalizacji społecznej, aktywizacji obszarów wiejskich czy rozwojem turystyki.

Obok kwestii związanych ze skomplikowanym mechanizmem warunkującym powodzenie procesów rewitalizacyjnych podstawową przeszkodą ich skutecznej realizacji są niewystarczające nakłady finansowe, którymi dysponują samorządy.

PO Infrastruktura i Środowisko	Regionalne programy operacyjne	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
<ul style="list-style-type: none">rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, zachowanie oraz adaptacja na cele kulturalne obiektów wpisanych do rejestru zabytków;zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu.	<ul style="list-style-type: none">zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni w tkance urbanistycznej miast z przeznaczeniem na cele publiczne: place, tereny sportowe itp.;uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznych;porządkowanie historycznych centrów miast w strefach ochrony konserwatorskiej;inwestycje w celu przystosowania obiektów do pełnienia funkcji gosp., turystycznych, kulturowych, społecznych wraz z zagospodarowaniem terenu.	<ul style="list-style-type: none">budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe oraz obiektów służących promocji obszarów wiejskich;kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej;odnowa, konserwacja lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;

Dlatego niezwykle ważne jest maksymalne wykorzystanie wszystkich możliwych instrumentów finansowania tego typu przedsięwzięć (np. partnerstwo publiczno-prywatne).

Biorąc pod uwagę słabość finansową polskich samorządów, warto zwrócić uwagę na możliwości, jakie dają fundusze strukturalne przewidziane na lata 2007–2013. Podobnie jak w poprzednim okresie programowania źródłem finansowania jest Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, a środki na realizację poszczególnych zadań zostały alokowane do następujących krajowych i regionalnych programów operacyjnych:

- **Priorytet XI – poddziałanie 11.1.** „Ochrona i z zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym;
- **Regionalne programy operacyjne** poszczególnych województw.

Komplementarnym programem do ww. wymienionych jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, w którym samorządy mogą uzyskać wsparcie na działania rewitalizacyjne w ramach III osi „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, działanie „Odnowa i rozwój wsi”.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

W ramach krajowego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko mogą być dotowane projekty o największej wartości inwestycji. Minimalna wartość projektów polegających m.in. na rewitalizacji, rewaloryzacji, konserwacji obiektów i ich zespołów wraz z otoczeniem wpisanych do rejestru zabytków wynosi 20 mln złotych. Należy jednak zwrócić uwagę, że istnieją wyjątki, w przypadku projektów zakładających:

- tworzenie wirtualnych instytucji kultury wykorzystujących w tym celu zbiory o szczególnej wartości historycznej,
- konserwację zabytków ruchomych,
- rozwój zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury,
- zabezpieczenie zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem
- wartość minimalna projektu wynosi 4 mln złotych.

Dodatkowo obniżony poziom wartości projektów został określony dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych przez instytucje kultury (państwowe i współprowadzone w ministerstwie właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego),

archiwa państwowe oraz dopuszczone w tym działaniu określone rodzaje szkół i uczelni artystycznych.

Regionalne programy operacyjne

Na podstawie rozporządzenia ministra rozwoju regionalnego w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych (projekt z 06.08.2007 r.) pomoc służąca wspieraniu rozwoju gospodarczego i społecznego regionu poprzez zrównoważony rozwój na obszarach zdegradowanych może zostać udzielona przedsiębiorcom i zarządom (spółdzielnia mieszkaniowa, wspólnota mieszkaniowa, towarzystwo budownictwa społecznego itp.).

Efektywne wykorzystanie dostępnych funduszy jest szczególnie istotne, biorąc pod uwagę fakt, że plany finansowania lokalnych programów rewitalizacyjnych w przeważającej mierze zakładają pokrycie niezbędnych wydatków z dotacji unijnych. Opracowując montaż finansowy, samorzady powinny uwzględnić różnorodne źródła komplementarne do dotacji z UE:

1. Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych
2. Fundusz Termomodernizacyjny (premia termomodernizacyjna)
3. Fundusze zarządzane przez BGK, NFOSiGW
4. Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych
5. Kredyty dla jednostek samorządu terytorialnego z funduszy EBI

Analizując sposoby wdrożenia strategicznych działań rewitalizacyjnych dla dalszego rozwoju gospodarczo-społecznego, warto skorzystać z doświadczeń innych beneficjentów, które często zaowocowały doskonałymi projektami (tzw. dobre praktyki). Konceptyjne postrzeganie projektu i niezawężanie się do tradycyjnych form finansowania (działanie 3.3. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego) pozwoliło na realizację interesującego przedsięwzięcia w ramach projektu REGENTIF 5 – tego Programu Ramowego Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji Unii Europejskiej. Był on odpowiedzią na brak usystematyzowanego podejścia do kwestii terenów przemysłowych i wykorzystania ich jako miejsca nowych aktywności i usług dla lokalnej społeczności przy jednoczesnej poprawie jako-

ści życia mieszkańców. Celem, jaki sobie postawiono, było stworzenie skutecznych i efektywnych metod budowania strategii rozwoju dla opuszczonych i zdegradowanych terenów przemysłowych. Został on osiągnięty dzięki zaangażowaniu z jednej strony grupy ekspertów posiadających specjalistyczną wiedzę z zakresu ochrony środowiska, architektury i urbanistyki czy ekonomii oraz lokalnych władz samorządowych, przedsiębiorców i lokalnych mieszkańców.

Rewitalizacja obejmuje różnorodne obszary tkanki zurbanizowanej od terenów przemysłowych, przez zdegradowane dzielnice centrów miast po zabytki kultury przez co jest trudnym i wielce istotnym zadaniem postawionym przed władzami samorządowymi. Od kreatywności samorządów terytorialnych zależy, czy nkreślona wizja w lokalnych programach zostanie zrealizowana. Biorąc pod uwagę stopień skomplikowania dokumentacji aplikacyjnej, warto rozważyć współpracę z zaufanym doradcą, który przeprowadzi samorząd przez cały proces pozyskiwania funduszy unijnych w sposób poprawny, począwszy od analizy możliwości, skończywszy na ostatecznym rozliczeniu przyznanej dotacji. ■

